



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 16/02

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu L. M. a zo sudcov Š. O. a D. Š. na verejnom zasadnutí 14. októbra 2002 prerokoval prijatý návrh JUDr. P. P., Ž., zastúpeného advokátom JUDr. D. Ch., Žilina, vo veci porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov garantovaného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 32/00 a 9. decembra 2002 takto

r o z h o d o l :

Základné právo JUDr. P. P. na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 32/00 p o r u š e n é n e b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 16/02-15 z 13. marca 2002 bol prijatý na ďalšie konanie návrh JUDr. P. P., Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. D. Ch., Ž., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 32/00.

Podľa § 30 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na ústnom pojednávaní konanom 14. októbra 2002.

V podanej sťažnosti sa uvádza, že ešte 30. decembra 1999 podal sťažovateľ na Okresnom súde v Žiline žalobu proti žalovanej strane PEREX, a. s., o ochranu osobnosti a táto vec bola na Okresnom súde v Žiline vedená pod sp. zn. 2 C 2075/99. Keďže všetci sudcovia Okresného súdu v Žiline a Krajského súdu v Žiline sa cítili zaujatí, Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. Nc 119/2000 prikázal vec na prejednanie a rozhodnutie Okresnému súdu Bratislava III. Na okresnom súde je vec vedená pod sp. zn. 27 C 32/00. Keďže okresný súd bol dlhodobo nečinný, sťažovateľ 18. septembra 2000 urgoval na okresnom súde nariadenie termínu pojednávania. Dňa 6. októbra 2000 podal sťažnosť na prietahy v konaní, na ktorú odpovedala sudkyňa poverená zastupovaním predsedu okresného súdu až po uplynutí zákonnej lehoty dvojvetovou odpoveďou z 11. januára 2001 sp. zn. Spr. 2130/2000. Odpoveď neobsahuje žiaden záver, ale ani opatrenie smerujúce k odstráneniu prietáhov v konaní. Sťažovateľ 27. decembra 2000 požiadal predsedníčku Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) o prešetrenie vybavenia sťažnosti na prietahy v konaní okresného súdu. Predsedníčka krajského súdu listom z 5. apríla 2001 sp. zn. Spr 2001/01 uznala sťažnosť za opodstatnenú.

Dňa 17. septembra 2001 sa sťažovateľ sťažoval u predsedu okresného súdu na prieťahy v konaní, pričom predseda listom z 23. novembra 2001 sp. zn. Spr. 2130/2000 sťažovateľovi oznámil, že sťažnosť nemôže vybaviť v stanovenej lehote, lebo spisový materiál sa nachádza na krajskom súde. Na výzvu okresného súdu sťažovateľ 15. októbra 2001 zaplatil súdny poplatok. Sťažovateľ kvôli úplnosti ešte uvádza, že Okresný súd v Žiline uznesením sp. zn. 2 C 2075/99 z 25. februára 2000 vydal predbežné opatrenie a ďalším uznesením z 9. marca 2000 opravil chybu vo výroku predbežného opatrenia.

Sťažovateľ je toho názoru, že bolo porušené jeho právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ale aj jeho právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Poukazuje na judikáty ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 81/99, II. ÚS 26/95, I. ÚS 70/98 a I. ÚS 44/99 a cituje z nich príslušné právne vety. Poukazuje tiež na ustanovenia § 6, § 100 ods. 1, ako aj § 200i ods. 2 a 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Z týchto ustanovení vyplýva povinnosť súdu konať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, pričom vo veciach ochrany osobnosti treba o veci samej začať konať najneskôr do 30 dní od podania žaloby a rozhodnúť najneskôr do 1 roka od podania žaloby. Okresný súd postupoval v rozpore s týmito ustanoveniami. Sťažovateľ síce využil prostriedky na urýchlenie konania, ktoré mu dáva zákon, avšak tieto prostriedky sú len málo účinné. Pre sťažovateľa je neprijateľné, že vo veci, v ktorej bola podaná žaloba 30. decembra 1999, ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebol nariadený ešte ani jediný termín pojednávania, teda vo veci samej sa ešte nezačalo konať.

Sťažovateľ zdôraznil, že pri skúmaní porušenia práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa skúmajú tri kritériá, a to zložitosť veci, správanie účastníka konania a napokon správanie súdu. Je toho názoru, že daná právna vec nie je ani zo skutkového, ale ani z právneho hľadiska zložitá, pričom sťažovateľ poskytol súdu maximálnu súčinnosť vrátane neodkladného zaplatenia súdneho poplatku. Podľa názoru sťažovateľa zbytočné prieťahy vznikli správaním okresného súdu.

Hoci čas na konanie bez zbytočných priet'ahov spravidla nemožno vyjadriť numericky, výnimkou sú konania o právach, o ktorých ústava alebo zákon ustanovujú súdu lehotu na rozhodnutie. V tejto súvislosti sa odvoláva na judikát ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 64/97. Dospieva k záveru, že v konaní o ochranu osobnosti primeranosť lehoty nie je ponechaná na úvahu štátneho orgánu. Účastník konania má právo na to, aby súd urobil určený úkon v zákonom ustanovenej lehote. Ak zákon určuje súdu lehotu na vykonanie úkonu v konaní, právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa uplatňuje inak než v postupoch súdu, pre ktoré zákon lehotu neustanovil. S poukazom na chronológiu postupu okresného súdu sťažovateľ konštatuje, že došlo k porušeniu ustanovenia § 200i OSP, a tým aj k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Okresný súd spôsobil priet'ahy hlavne tým, že nenariadil termín pojednávania, ako aj tým, že zaslal originál súdneho spisu namiesto jeho kópie inému súdu aj napriek tomu, že sťažovateľ nebol účastníkom disciplinárneho konania vedeného na Krajskom súde v Žiline, ktorému bol spis zaslaný. Disciplinárnemu súdu stačilo zaslať kópiu súdneho spisu, a to tým viac, že v tom čase obsahoval iba žalobu, ako aj vyjadrenia sudcov Okresného súdu v Žiline a Krajského súdu v Žiline a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Priet'ahy v konaní nemožno odôvodňovať ani nadmerným množstvom vecí, v ktorých musí konajúci sudca postupovať. Preťaženosť súdov nemôže byť príčinou pre odmietanie prístupu k spravodlivosti.

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd svojím nálezom vyslovil porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ďalej požadoval priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 1 000 000 Sk, ktoré vyplatí Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, v lehote 1 mesiaca od vydania nálezu. Napokon požadoval aj náhradu trov konania v konaní pred ústavným súdom, ktoré vyčíslil dodatočne a ktoré mu má zaplatiť tiež Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, v lehote 1 mesiaca od vydania nálezu ústavného súdu.

Sťažovateľ výslovne uviedol, že sa nedomáha toho, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu vo veci konať, pretože táto povinnosť mu vyplýva z ustanovenia § 200i OSP.

Na odôvodnenie požiadavky na primerané finančné zadostučinenie poukázal sťažovateľ na skutočnosť, že dlhodobé čakanie na spravodlivosť zvyšuje a predlžuje jeho traumy spôsobenú žalovanou stranou.

Listom z 27. februára 2002, ktorý bol ústavnému súdu doručený 4. marca 2002 na výzvu ústavného súdu, sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu upresnil, že sťažnosť smeruje jednak proti Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, a jednak proti Okresnému súdu Bratislava III.

Podaním z 9. apríla 2002 sp. zn. Spr. 3185/2002, ktoré došlo ústavnému súdu 16. apríla 2002, reagoval okresný súd vo veci samej.

Okresný súd predovšetkým uvádza chronológiu úkonov vo veci, podľa ktorej vec bola okresnému súdu „prikázaná na základe uznesenia NS SR dňa 10. 8. 2000, následne dňa 24. 8. 2000 bol spis doručený Krajskému súdu v Žiline pre potreby disciplinárneho konania k číslu Spr. 7549 2000 – Pers. Dňa 30. 4. 2001 bol spis vrátený Okresnému súdu Bratislava III, ktorý spis doručil dňa 28. 5. 2001 s predkladacou správou na rozhodnutie o odvolaní podanom dňa 12. 6. 2000. Spis bol dňa 12. 7. 2001 vrátený bez rozhodnutia o odvolaní s tým, že vec treba predložiť na rozhodnutie Krajskému súdu v Žiline. Dňa 18. 7. 2001 bol spis spoločne s predkladacou správou predložený Krajskému súdu v Žiline, ktorý však spis bez rozhodnutia dňa 27. 8. 2001 vrátil tunajšiemu súdu s tým, že príslušným je Krajský súd v Bratislave. Dňa 4. 9. 2001 doručoval súd opravné uznesenie zo dňa 9. 3. 2000 navrhovateľovi, ktorý uznesenie neobdržal. Dňa 27. 9. 2001 bola navrhovateľovi doručená výzva na zaplatenie súdneho poplatku. Dňa 3. 10. 2001 navrhovateľ doručil doplnenie vyjadrenia k odvolaniu a dňa 22. 10. 2001 bol spis predložený s predkladacou správou Krajskému súdu v Bratislave, ktorý o odvolaní rozhodol dňa 27. 12. 2001. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave bolo doručené tunajšiemu súdu dňa 23. 1. 2002. Dňa 29. 1.

2002 bol vo veci vytýčený termín pojednávania na deň: 27. 2. 2002. Na tomto pojednávaní odročené na termín: 10. 4. 2002“. Okresný súd ďalej podáva prehľad sťažností, ktoré adresoval sťažovateľ, ako aj odpovedí okresného súdu a krajského súdu.

Okresný súd dospel k záveru, že vo veci sa konalo bez subjektívnych prietáhov. Výnimkou je obdobie, keď sa spis nachádzal na Krajskom súde v Žiline a na najvyššom súde v rámci disciplinárneho konania iného sudcu, ktorý sa mal dopustiť disciplinárneho previnenia tým, že rozhodoval vo veci sťažovateľa o predbežnom opatrení, hoci sa cítil byť zaujatý. Ďalšou výnimkou je obdobie, keď bol spis na Krajskom súde v Bratislave, ktorý ho vrátil bez meritórneho vybavenia s poukazom na to, že nie je v predmetnej veci odvolacím súdom. Okresný súd položil otázku, či disciplinárny súd by mohol rozhodovať o disciplinárnom previnení na základe fotokópií súdneho spisu a či teda zákonný sudca mal nerešpektovať žiadosť disciplinárneho súdu o zaslanie originálu spisu. Keďže disciplinárne konanie je ovládané prekluzívnou lehotou, ktorej uplynutie má za následok zánik disciplinárnej zodpovednosti sudcu, podľa názoru okresného súdu toto disciplinárne konanie svojím významom a dôležitosťou prevýši žalobu sťažovateľa. Aj keby ústavný súd dospel k záveru, že počas tohto obdobia došlo k porušeniu práva sťažovateľa na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov, neznamená to porušenie práva okresným súdom, lebo konajúci sudca opakovane urgoval disciplinárny súd, aby vrátil spis. K porušeniu práva došlo teda disciplinárnym súdom. Obdobné platí o období, počas ktorého sa spis nachádzal na Krajskom súde v Bratislave za účelom rozhodnutia o odvolaní voči predbežnému opatreniu, pričom ho krajský súd vrátil s tým, že príslušný na rozhodnutie o odvolaní je Krajský súd v Žiline. I v tomto prípade mohlo dôjsť k porušeniu práva sťažovateľa len postupom Krajského súdu v Bratislave.

V súvislosti s lehotou uvedenou v § 200i ods. 4 OSP okresný súd poukazuje na podanie z 28. septembra 2001 doručené ústavnému súdu 2. októbra 2001. Túto lehotu, resp. jej nedodržanie nie je možné mechanicky podriaďovať pod porušenie práva garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy. Keďže občianske súdne konanie je ovládané zásadou vyhlásenia rozsudku na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov, resp. na základe skutočností, ktoré medzi účastníkmi neboli sporné, za určujúci faktor civilného súdneho

procesu treba považovať zistenie skutkového stavu, a nie dodržanie zákonom určenej ročnej lehoty. Tento záver vyplýva aj zo skutočnosti, že nedodržanie lehoty nie je sankcionované, resp. nezaťažuje niektorého z účastníkov konania.

Vzhľadom na uvedené okresný súd navrhol, aby ústavný súd sťažnosti nevyhovel.

Napokon okresný súd uviedol, že na ústnom pojednávaní pred ústavným súdom netrvá.

Sťažovateľ zaujal k vyjadreniu okresného súdu stanovisko podaním z 31. mája 2002, ktoré došlo ústavnému súdu 13. júna 2002. Sťažovateľ potvrdzuje chronológiu úkonov vo veci tak, ako tieto uviedol okresný súd, a upozorňuje, že chronológia jednotlivých úkonov odporcu dostatočne dokazuje, že vo veci došlo k zbytočným priesťahom zavineným postupom súdov bez toho, aby tento postup akýmkoľvek spôsobom negatívne ovplyvnil sťažovateľ. Poukazuje na priesťahy spôsobené pri zisťovaní vlastnej nepríslušnosti konať vo veci, na nesprávny postup okresného súdu v tom, že Krajskému súdu v Žiline pre účely disciplinárneho konania zaslal originál súdneho spisu namiesto kópie, a vytýka tiež automatické odročenie pojednávania z dôvodu výmeny právneho zástupcu žalovanej strany, hoci žalovaná strana nikdy splnomocneného zástupcu v spore nemala. Sťažovateľ konštatuje, že za zbytočné priesťahy zodpovedajú viaceré súdy. Práve z tohto dôvodu smerovala jeho sťažnosť aj proti Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, a v tejto situácii je bezpredmetné stanovisko okresného súdu, že sudca konal plynulo bez subjektívnych priesťahov. Z pohľadu sťažovateľa nie je významné, ktorý konkrétny sudca, resp. súd spôsobil zbytočné priesťahy, pretože podstatné je, že tieto zbytočné priesťahy existujú. Sťažovateľ nesúhlasí s názorom okresného súdu, podľa ktorého disciplinárne konanie prevýši svojou dôležitosťou žalobu sťažovateľa. Veď sťažovateľ nebol účastníkom disciplinárneho konania a sám ani nedal príčinu k disciplinárnemu konaniu iného sudcu. K tomu, aby nedošlo k zmareniu disciplinárneho konania, postačovalo zaslať disciplinárnemu súdu kópiu spisu. Tým by bolo zabezpečené, aby okresný súd mohol o sťažovateľovej žalobe plynulo konať ďalej. Sťažovateľ nesúhlasí ani s názorom okresného súdu o právnej povahe lehoty podľa § 200i ods. 4 OSP. Jeho

žaloba je žalobou týkajúcou sa ochrany osobnosti a v sporoch takéhoto druhu ešte viac ako v iných prípadoch platí zásada „neskorá spravodlivosť nie je žiadna spravodlivosť“. V tejto súvislosti poukazuje aj na judikát ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 64/97, ako aj na vec Proszakova c/a Poľsko z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu.

Napokon sťažovateľ oznámil, že trvá na ústnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Na verejnom ústnom pojednávaní 14. októbra 2002 a následne podaním z 18. októbra 2002 sťažovateľ spresnil petit svojej sťažnosti v tom zmysle, aby ústavný súd vydal tento nález: „Právo JUDr. P. P. priznané čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, konaním Okresného súdu Bratislava III. vo veci sp. zn. 27 C 32/00 porušené bolo. JUDr. P. P. sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1.000.000,- (jedenmilión) Sk, ktoré vyplatí Okresný súd Bratislava III. JUDr. P. P. sa priznávajú trovy konania pred Ústavným súdom SR tak, ako budú vyčíslené, ktoré vyplatí Okresný súd Bratislava III.“

II.

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 27 C 32/00 vyplývajú nasledovné skutočnosti:

Žaloba došla na Okresný súd v Žiline 30. decembra 1999. Návrh na vydanie predbežného opatrenia došiel 3. januára 2000. V januári 2000 sa sudcovia Okresného súdu v Žiline vyjadrili tak, že sa cítia zaujatí. Okresný súd v Žiline vydal predbežné opatrenie č. k. 2 C 2075/99-21 dňa 25. februára 2000. Dňa 13. marca 2000 bolo podané odvolanie proti uzneseniu o predbežnom opatrení. V máji 2000 sudcovia Krajského súdu v Žiline vyslovili svoju zaujatosť. Spis bol predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o zaujatosti 31. júla 2000. Po rozhodnutí najvyššieho súdu o zaujatosti došiel spis Okresnému súdu Bratislava III 10. augusta 2000. Dňa 24. augusta 2000 bol spis doručený okresným súdom Krajskému súdu v Žiline pre účely disciplinárneho konania. Dňa 10. októbra 2000 žiadal okresný súd od Krajského súdu v Žiline vrátenie spisu. Dňa 19. apríla 2001 žiadal okresný súd vrátenie spisu u predsedu najvyššieho súdu. Spis bol okresnému súdu z disciplinárneho

senátu najvyššieho súdu vrátený 30. apríla 2001. Dňa 28. mája 2001 bol spis predložený Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o odvolaní proti predbežnému opatreniu. Dňa 12. júla 2001 krajský súd vrátil spis okresnému súdu s tým, že o odvolaní má rozhodnúť Krajský súd v Žiline. Dňa 18. júla 2001 bol spis doručený Krajskému súdu v Žiline. Dňa 27. augusta 2001 Krajský súd v Žiline vrátil spis okresnému súdu s tým, že o odvolaní má rozhodnúť Krajský súd v Bratislave. Dňa 22. októbra 2001 bol spis doručený Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o odvolaní. Dňa 27. decembra 2001 krajský súd rozhodol o odvolaní proti predbežnému opatreniu tak, že návrh na jeho vydanie zamietol. Dňa 23. januára 2002 bol spis z krajského súdu vrátený okresnému súdu. Dňa 29. januára 2002 okresný súd vytýčil termín pojednávania na 27. február 2002. Dňa 20. februára 2002 žalovaná spoločnosť požiadala o odročenie pojednávania a 25. februára 2002 odvolala splnomocnenie pre Dr. L. Pojednávanie 27. februára 2002 bolo odročené na 10. apríl 2002. Pojednávanie 10. apríla 2002 bolo odročené na 10. máj 2002 na základe žiadosti žalovaného v súvislosti s preberaním agendy novým právnym zástupcom. Dňa 26. júna 2002 bol vo veci vynesенý rozsudok, ktorý však podľa vyjadrenia predsedu okresného súdu z 19. septembra 2002 sp. zn. Spr. 3185/2002 nebol ešte písomne vyhotovený vzhľadom na to, že zákonný sudca ho požiadal o predĺženie lehoty na napísanie rozhodnutia. Išlo o žiadosti z 24. júla 2002, 5. septembra 2002 a 27. septembra 2002, ktorými bola lehota na písomné vyhotovenie rozsudku v konečnom dôsledku predĺžená až do 18. októbra 2002. Prvé predĺženie bolo pre čerpanie dovolenky zákonného sudcu a pre náročnosť odôvodnenia a ďalšie dve predĺženia pre náročnosť odôvodnenia. Písomné vyhotovenie rozsudku bolo napokon expedované účastníkom 29. októbra 2002.

Zo žaloby sťažovateľa proti žalovanej PEREX, a. s., o ochranu osobnosti bez označenia dátumu, ktorá bola osobne doručená do podateľne Okresného súdu v Žiline 30. decembra 1999, sa dá zistiť, že sťažovateľ požadoval vydanie rozsudku, ktorým by bola žalovaná spoločnosť zaviazaná ospravedlniť sa sťažovateľovi tak, že v denníku Pravda uverejní pod názvom „Ospravedlnenie bývalému predsedovi Okresného súdu v Žiline JUDr. P. P.“ nasledovný text: «V denníku Pravda z 15. 12. 1999 bol na 3. strane uverejnený článok redaktorky Z. S. pod názvom „Zadržali Malého Fera“. V článku bol predseda Okresného súdu v Žiline JUDr. P. P. označený za blízkeho priateľa podnikateľa F. T., prezývaného ako

Veľký Fero, ktorý je stíhaný za clearingový podvod vo výške vyše 120 miliónov korún. Za toto neoprávnené označenie sa PEREX, a. s., vydavateľ denníka Pravda JUDr. P. P. ospravedlňuje. Povinnosť ospravedlniť sa bola uložená rozsudkom v konaní vo veci Okresného súdu v Žiline.» Ďalej sťažovateľ požadoval zaviazať žalovanú spoločnosť na zaplatenie sumy 500 000 Sk ako náhradu nemajetkovej ujmy a na náhradu trov konania.

Z prípisu sťažovateľa zo 6. októbra 2000 adresovaného okresnému súdu vyplýva, že sa v ňom sťažuje na prietahy vo viacerých konaniach vedených na okresnom súde vrátane konania vedeného pod sp. zn. 27 C 32/00. Poukazuje na § 200i ods. 2 OSP a vytýka, že súd nezačal konať o veci samej najneskôr do 30 dní od podania žaloby.

Z listu okresného súdu z 11. januára 2001 sp. zn. Spr. 2130/2000 vyplýva, že v odpovedi na vyššie uvedenú sťažnosť poukazuje okresný súd na skutočnosť, že spis sp. zn. 27 C 32/00, ako aj ďalšie vytýkané spisy boli v auguste 2000 zaslané Krajskému súdu v Žiline pre účely kárneho konania, pričom podľa oznámenia Krajského súdu v Žiline boli spisy ďalej predložené najvyššiemu súdu.

Okresný súd doručil písomné vyhotovenie rozsudku aj ústavnému súdu na jeho požiadanie, a to faxom 29. októbra 2002 a poštou 5. novembra 2002. Z rozsudku č. k. 27 C 32/00-126 z 26. júna 2002 vyplýva, že okresný súd sťažovateľovej žalobe vyhovel v plnom rozsahu. Rozsudok má 31 strán.

III.

Článok 127 ústavy s účinnosťou od 1. januára 2002 znie takto:

„(1) Ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

(2) Ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

(3) Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

(4) Zodpovednosť toho, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, za škodu alebo inú ujmu nie je rozhodnutím ústavného súdu dotknutá.“

Podľa § 79a ods. 1 zákona o ústavnom súde v znení účinnom od 20. marca 2002 fyzická osoba alebo právnická osoba, o ktorej ústavnej sťažnosti alebo podnete sa do nadobudnutia účinnosti tohto zákona nerozhodlo vo veci samej, môže do 30 dní od nadobudnutia účinnosti tohto zákona požiadať, aby sa jej podanie posudzovalo ako podanie podľa tohto zákona; v takom prípade sa vo veci ďalej koná podľa tohto zákona po nadobudnutí jeho účinnosti.

Sťažnosť došla ústavnému súdu 29. januára 2002 a do 20. marca 2002 ústavný súd o nej nerozhodol vo veci samej. Sťažovateľ v zákonnej 30-dňovej lehote, ktorá sa skončila 19. apríla 2002, nepožiadala, aby sa jeho podanie posudzovalo ako podanie podľa citovaného ustanovenia.

Podľa názoru ústavného súdu za podstatné treba považovať, že sťažovateľ podal svoju sťažnosť už za účinnosti nového znenia čl. 127 ústavy. Aj z obsahu sťažnosti vyplýva, že sa sťažovateľ domáha takých výrokov, ktoré vyplývajú z tohto ustanovenia. Podľa názoru ústavného súdu nemôže byť sťažovateľovi na ujmu skutočnosť, že zákonodarca

potrebnú novelizáciu zákona o ústavnom súde nevykonal s účinnosťou od 1. januára 2002, ale až neskôr s účinnosťou od 20. marca 2002. Preto ústavný súd považuje za možné v prípade sťažovateľa postupovať v zmysle zákona č. 124/2002 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa zásadne naplní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (II. ÚS 26/95, resp. Diana z roku 1992 A-229).

Pri rozhodovaní, či vo veci došlo k prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd zohľadňuje tri kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka konania a spôsob, akým súd v konaní postupoval (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, resp. Venillo z roku 1991 A-198).

Pri posúdení, či došlo alebo nedošlo k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd prihliada síce na lehoty, ktoré sú uvedené v ústave alebo v zákone (porovnaj napr. rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 64/97, na ktoré s'ťažovateľ vo svojej s'ťažnosti poukazuje), ale ich nedodržanie nepovažuje automaticky za porušenie uvedeného základného práva, pretože aj v týchto prípadoch sú rozhodujúce všetky okolnosti danej veci. Pojem „zbytočné priet'ahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na lehoty uvedené v zákone. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž ani v týchto prípadoch postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 63/00).

S'ťažovateľ namietal porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru predovšetkým vo všeobecnosti, a to s poukazom na § 200i ods. 2 a 4 OSP, podľa ktorého vo veciach ochrany osobnosti je súd povinný konať o veci samej najneskôr do 30 dní od podania žaloby a je povinný rozhodnúť vo veci najneskôr do jedného roka od podania žaloby. Pritom tvrdil, že tieto zákonné lehoty neboli dodržané. Konkrétne potom namietal, že za zbytočné priet'ahy treba považovať postup okresného súdu, ktorý zaslal Krajskému súdu v Žiline k disciplinárnemu konaniu originálny súdny spis namiesto kópie, ďalej konflikt vo veci príslušnosti medzi Krajským súdom v Bratislave a Krajským súdom v Žiline, ako aj odročenie pojednávania na okresnom súde z dôvodu výmeny právneho zástupcu na strane žalovanej spoločnosti, hoci spoločnosť nemala splnomocneného zástupcu. S'ťažovateľ tiež pripustil, že za zbytočné priet'ahy zodpovedajú viaceré sudy.

Okresný súd vo všeobecnosti neuznával, že by porušenie zákonnej lehoty podľa § 200i ods. 4 OSP znamenalo samo osebe zbytočné priet'ahy v konaní, lebo súdne konanie je ovládané zásadou vyhlásenia rozsudku na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov, čo musí mať prednosť pred zákonnou lehotou. V konkrétnostiach uznáva priet'ahy súvisiace s tým, že bol originál spisu predložený disciplinárnemu súdu, avšak to nejde na vrub okresného súdu, lebo tento bol povinný vyhovieť požiadavke disciplinárneho súdu tým viac, že v opačnom prípade by bolo mohlo dôjsť ku preklúzii

disciplinárnej stíhateľnosti stíhaného sudcu. Za tieto priet'ahy by však mohol byť zodpovedný len disciplinárny súd, nie však okresný súd. Tento záver je podľa okresného súdu zvýraznený skutočnosťou, že sudca konajúci na okresnom súde opakovane urgoval disciplinárny súd, aby vrátil spis. Podobne je treba posudzovať aj dobu, počas ktorej sa medzi Krajským súdom v Bratislave a Krajským súdom v Žiline vyjasňovala otázka o tom, ktorý z nich je príslušný rozhodnúť o odvolaní proti predbežnému opatreniu. Ani na tomto priet'ahu okresný súd nijakú vinu nenesie.

Pokiaľ ide o prvé kritérium (zložitost' veci), ústavný súd konštatuje, že predmetom posudzovaného konania je uplatnený nárok s'ťažovateľa na ochranu osobnosti v nadväznosti na uverejnený článok v novinách, teda v nadväznosti na výkon práva druhého účastníka konania na slobodu prejavu a práva šíriť informácie. Od tohto predmetu konania je spravidla potom závislý aj rozsah dokazovania o skutočnostiach potrebných na rozhodnutie súdu vo veci samej. V danej veci sa k tejto povahe veci pridružili ešte rôzne procesné prekážky vyvolané skutočnosťou, že vec pôvodne napadla na Okresný súd v Žiline, na ktorom s'ťažovateľ pôsobil ako jeho predseda a naďalej pôsobí ako jeho sudca, v dôsledku čoho bolo potrebné, aby sa najprv na viacerých úrovniach sústavy všeobecného súdnictva (krajský súd a najvyšší súd) konalo a rozhodovalo o prípadnom vylúčení sudcov a o prikázaní veci na konanie a rozhodnutie inému okresnému súdu v pôsobnosti iného krajského súdu. S touto procesnou prekážkou s'ťažovateľ ako osoba znalá práv a povinností sudcov a požiadaviek kladených na ich nezávislosť a nestrannosť nemohol nepočítať už pri podávaní svojej žaloby súdu. Vzhľadom na to sa podľa názoru ústavného súdu predmetná vec vyznačovala určitou zložitost'ou, ktorá sa najmä v počiatočnom štádiu súdneho konania podieľala na jeho dĺžke.

Ďalej treba konštatovať, že s'ťažovateľ ako účastník konania svojím správaním nezadal dôvod na priet'ahy v konaní. Žiadne takéto skutočnosti z predložených dôkazov nebolo možné zistiť.

Ústavný súd sa preto sústredil na skúmanie tretieho kritéria, teda na skúmanie spôsobu, akým súd v konaní postupoval.

V tejto súvislosti treba predovšetkým konštatovať, že žaloba bola pôvodne podaná Okresnému súdu v Žiline. Tento súd rozhodol o vydaní predbežného opatrenia a napokon vzhľadom na námietku zaujatosti sudcov tohto súdu predložil spis súdu vyššieho stupňa na rozhodnutie o námietke. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. Nc 119/2000 z 31. júla 2000 bola vec prikázaná okresnému súdu. Okresný súd, voči postupu ktorého bola sťažnosť na predbežnom prerokovaní prijatá, dostal spis 10. augusta 2000.

V období od 24. augusta 2000 do 30. apríla 2001 bol spis predložený disciplinárnemu súdu, teda Krajskému súdu v Žiline, a najvyššiemu súdu. V tejto súvislosti ústavný súd dospel k záveru, že otázku, či toto obdobie možno hodnotiť ako zbytočné prierahy zapríčinené postupom okresného súdu, nemožno hodnotiť izolovane, teda bez zreteľa na okolnosti, v ktorých sa okresný súd v danom okamihu nachádzal, ako aj na jeho ďalšie konanie a postup, ktoré nasledovali po vrátení spisu disciplinárnym súdom. Skutočnosť, že okresný súd zaslal originál spisu namiesto jeho kópie, bolo potrebné posúdiť aj s ohľadom na príslušnú zákonnú úpravu.

Podľa názoru ústavného súdu odoslanie originálu spisu či jeho kópie vzhľadom na existujúcu právnu úpravu patrí medzi otázky vhodnosti, a nie správnosti postupu súdu. V tejto súvislosti je vždy potrebné posudzovať konkrétny úkon súdu s ohľadom na čas, keď je súd so žiadosťou iného súdu o zaslanie spisu konfrontovaný, teda s ohľadom na čas, keď vykonáva príslušné procesné úkony, a nie až ex post. V čase, keď okresný súd zaslal disciplinárnemu súdu originál spisu, nemohol predpokladať prekážku, ktorá tým následne vznikne pri ďalšom postupe vo veci. Po vzniku tejto prekážky, teda nevrátení spisu v primeranej lehote z disciplinárneho súdu, okresný súd vykonával adekvátne úkony na jeho vrátenie.

Ústavný súd sa preto podrobnejšie zaoberal obdobím, ktoré nasledovalo po 30. apríli 2001, teda po vrátení spisu z disciplinárneho senátu najvyššieho súdu. Dňa 28. mája 2001 predložil okresný súd spis Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o odvolaní z 12. júna 2000, ktoré smerovalo proti predbežnému opatreniu vydanému ešte Okresným

súdom v Žiline. Spis bol 12. júla 2001 krajským súdom vrátený bez rozhodnutia o odvolaní s tým, že o odvolaní má rozhodnúť Krajský súd v Žiline. Preto 18. júla 2001 okresný súd predložil spis Krajskému súdu v Žiline, ktorý mu ho však 27. augusta 2001 bez rozhodnutia o odvolaní vrátil s poukazom na to, že príslušným rozhodnúť v odvolacom konaní je Krajský súd v Bratislave. Po vykonaní niektorých potrebných úkonov predložil okresný súd 22. októbra 2001 opätovne spis Krajskému súdu v Bratislave, ktorý rozhodol o odvolaní proti predbežnému opatreniu 27. decembra 2001. Spis sa vrátil okresnému súdu 23. januára 2002.

Z uvedeného skutkového stavu je celkom nepochybné, že v období od 28. mája 2001 do 27. augusta 2001 došlo k určitým preťahom v súvislosti so sporom o príslušnosť medzi Krajským súdom v Bratislave a Krajským súdom v Žiline. Postup okresného súdu bol správny a ohľadne eventuálnych preťahov by bolo možné skúmať zodpovednosť Krajského súdu v Bratislave. Keďže sťažovateľ za účastníka konania označil len Okresný súd Bratislava III, nie teda aj Krajský súd v Bratislave, ústavný súd sa môže zaoberať iba preťahmi vo vzťahu k okresnému súdu. Vyplýva to aj z ustanovenia § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

V ďalšom období od 28. augusta 2001 do 23. januára 2002 prebiehalo odvolacie konanie. Toto obdobie nie je vôbec možné považovať za preťah, lebo išlo o realizáciu zákonom predpísaného postupu prvostupňového súdu a odvolacieho súdu.

Preto za celé obdobie od 28. mája 2001 do 23. januára 2002 (8 mesiacov bez 5 dní) nemožno postupu okresného súdu vytýkať zbytočné preťahy.

Ďalej ústavný súd skúmal námietku sťažovateľa, že pojednávanie 10. apríla 2002 bolo bez toho, aby sa konalo o veci samej, odročené na 10. máj 2002. Okresný súd vyhovel žiadosti žalovanej spoločnosti o odročenie pojednávania z dôvodu preberania agendy jeho novým právnym zástupcom.

Podľa názoru ústavného súdu tento postup okresného súdu nemožno považovať za priet'ah. Okresný súd mal právo po úvahe postupovať tak, ako sa stalo. Námietka s'ťažovateľa, podľa ktorej žalovaná spoločnosť nemala splnomocneného zástupcu, splnomocnenie ktorého by bolo založené v súdnom spise, nie je rozhodujúca. Zo spisu okresného súdu totiž vyplýva, že žalovaná spoločnosť 25. februára 2002 vypovedala splnomocnenie dané JUDr. L., a preto mohla požadovať lehotu na poverenie a prípravu pre nového právneho zástupcu.

Ústavný súd dospel k záveru, že hoci okresný súd rozhodol vo veci až 22 mesiacov a 16 dní po tom, ako mu spis došiel, nie je možné s ohľadom na okolnosti danej veci konštatovať, že došlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pokiaľ sa z celkového času, ktorý okresný súd do vydania rozsudku potreboval, odráta doba 8 mesiacov bez 5 dní, počas ktorej sa riešil konflikt príslušnosti medzi Krajským súdom v Žiline a Krajským súdom v Bratislave a rozhodovalo sa o odvolaní proti predbežnému opatreniu, potom celkový čas konania na okresnom súde bol 14 mesiacov a 21 dní. Vzhľadom na skutočnosť, že zákonný sudca vynaložil úsilie smerujúce k vráteniu spisu z disciplinárneho súdu, a vzhľadom na to, že po vrátení spisu sa už ďalšie priet'ahy v konaní na strane okresného súdu nedajú konštatovať, je ústavný súd toho názoru, že celkový čas trvania konania nie je tak závažný, aby ho bolo možné považovať za porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Napokon sa ústavný súd zaoberal námietkou s'ťažovateľa vznesenou na ústnom pojednávaní, podľa ktorej došlo k zbytočným priet'ahom aj v čase medzi vynesením rozsudku a jeho doručovaním účastníkom konania.

V tejto súvislosti treba konštatovať, že od vyhlásenia rozsudku 26. júna 2002 do jeho expedovania účastníkom konania 29. októbra 2002 uplynuli 4 mesiace a 3 dni. Pri posudzovaní tohto obdobia dospel ústavný súd k záveru, že ho nemožno hodnotiť ako zbytočný priet'ah v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd tu poukazuje predovšetkým na ustanovenie § 158 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého ak predseda súdu zo závažných dôvodov nerozhodne inak, rovnopis

písomného vyhotovenia rozsudku sa odošle do 30 dní odo dňa jeho vyhlásenia. V danom prípade predseda okresného súdu využil svoje oprávnenie a lehotu na písomné vyhotovenie rozsudku postupne predĺžil až do 18. októbra 2002. Okrem toho považoval ústavný súd za potrebné prihliadnuť na tú skutočnosť, že predmetný rozsudok okresného súdu je pomerne rozsiahly (31 strán) a obsahuje veľmi podrobnú skutkovú, ale aj právnu analýzu súdnej veci vrátane odvolania sa na príslušnú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Ústavného súdu Slovenskej republiky, Ústavného súdu Českej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd rozhodol tak, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu porušené nebolo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. decembra 2002